

14 במאי 2026

לכבוד
גברת מירי נבון
מנהלת מחוז דרום
משרד החינוך

מר סלאמה עדיסאן
ראש המועצה
מועצה אזורית נווה מדבר

ד"ר דיאב עומר
סמנכ"ל
מכללת סכנין

בהול!

שלום רב,

הנדון: הפסקת מתן שירותים חינוכיים בתיכון ואדי אל-נעם והשבתו בפועל

הריני לפנות אליכם בבהילות בשם הורים לתלמידי תיכון ואדי אל-נעם (להלן גם: **התיכון**) בעקבות החלטתה של מועצה אזורית נווה מדבר לחדול מלספק שירותים חינוכיים בבית הספר, לרבות שירותי שאיבת ביוב, איסוף אשפה, אספקת סולר לגנרטורים ותחזוקה שוטפת (להלן: **השירותים**). אספקת שירותים אלו היא רכיב בלתי נפרד מהפעלתו של מוסד חינוכי תקין, בטיחותי וראוי לשימוש. **בלעדיהם, בית הספר צפוי להפוך תוך ימים בודדים למבנה שאינו ראוי לשהייה, לא כל שכן לעריכת ימי לימודים ארוכים ובחינות בגרות, ואינו עומד בתקנים סניטריים, תברואתיים ובטיחותיים המינימליים ביותר.**

לכן, אבקשכם לפעול לאתגר על מנת להבטיח שהשירותים יינתנו במלואם ללא כל דיחוי. **נוכח חומרת הדברים והשלכותיהם המידיות, נבקש את תשובתכם עד ליום 18.5.2026.**

נפרט.

1. מאז הוקם תיכון ואדי אל-נעם על ידי משרד החינוך בשנת 2024, הוא מופעל על ידי שני גופים – מכללת סכנין (להלן גם: **המכללה**) ומועצה אזורית נווה מדבר (להלן גם: **המועצה**). הסדר חלוקת התפקידים בין שני הגופים אינו ידוע לנו, אך למיטב ידיעתנו, המועצה מספקת לתיכון בשגרה שירותים דומים לאלו שהיא מספקת בבתי הספר האחרים בכפרים הלא-מוכרים – שירותי שאיבת ביוב, פינוי אשפה, אספקת סולר לגנרטורים ותחזוקה שוטפת, לרבות תיקון ליקויים והחלפת ציוד תקול.

2. בדיון שנערך ביום 3.5.2026 בעתירה שעניינה מחדל אספקת שירותי החינוך לתלמידי הכפרים הלא מוכרים הלומדים במוסדות המופעלים על ידי מועצת נווה מדבר (עת"מ 37413-01-26 **אבו קרינאת נ' מנהלת מחוז דרום** (תלוי ועומד)) ובו נכחה הח"מ מטעם העותרים, טענו נציגי המועצה, כי המועצה סיפקה את השירותים הניתנים על ידה בתיכון ואדי אל-נעם בלי שהתקשרה בחוזה עם משרד החינוך בנושא, ובלי שתקבל על כך שיפוי ממשרד החינוך או ממכללת סכנין. גזבר המועצה הודיע באותו המעמד, כי הנחה להפסיק את מתן השירותים לתיכון ואדי אל-נעם, וכי התריע על כך מבעוד מועד בפני מכללת סכנין ומשרד החינוך. נציגי משרד החינוך נכחו אף הם בדיון.

3. עוד ידוע לנו, כי יו"ר ועד ההורים בתיכון שוחח היום (14.5.2026) עם מנהל מחלקת חינוך במועצה, עלי הוואשלה, אשר אישר בפניו כי אכן מועצת נווה מדבר חדלה לספק את השירותים לתיכון ביום 30.4.2026 בשל אי-הסדרת התשלום בגינם.
4. ואכן, הדברים ניכרים בשטח: מזה שבועיים שאין שאיבת ביוב בבית הספר, ובור הספיגה מעלה צחנה קשה, מהווה מפגע תברואתי המסכן את בריאות הילדים והמורים והופך את השהות בבית הספר בלתי נסבלת. בימים האחרונים בור הספיגה החל לעלות על גדותיו בשני מוקדים, וכעת ישנה ביצת ביוב מטרים בודדים מן הכיתה.
5. בנוסף, הפסקת אספקת הסולר ואי-תיקון התקלות הקיימות בגנרטור הובילו להפסקות חשמל ממושכות, לרבות באמצע בחינת חינוך תעבורתי שהתקיימה ביום 11.5.2026 וכללה שימוש במחשבים וברשת האינטרנט. כתוצאה מהפסקת החשמל נכפה על התלמידים להפסיק את השתתפותם במבחן, ונגזר עליהם להשלים אותו בעתיד.
6. הסולר הנותר עתיד להיגמר בקרוב, ולנתק את בית הספר מחשמל לחלוטין – ובכלל זאת ממזגנים, אינטרנט, מחשבים, תאורה ועוד. ההורים מדווחים עוד על כיתות לא מגודרות, שהוקמו מחוץ לשטחי בית הספר ואינן מאובטחות כראוי; על הצטברות אשפה בסמוך לכניסה לבית הספר, המזמין כלבים משוטטים ומזיקים נוספים; ועל ליקויים נוספים ורבים.
7. קשה להמעיט בחומרת האירוע. **הפסקת השירותים צפויה להפוך את בית הספר תוך ימים בודדים למקום שאינו עומד בתנאי בטיחות והיגיינה בסיסיים ביותר. הצפות הביוב, הצטברות הפסולת וניתוקו מחשמל עתידים להוציאו לחלוטין מכלל שימוש.** חרף זאת, ועל אף שהדבר ידוע לכל, לא התקבלה כל הנחייה ממושרד החינוך שנועדה לפתור את המשבר.
8. אין זו הפעם הראשונה שבה מוחזקת זכותם לחינוך וגישה לחינוך של התלמידים הבדואים בנגב, ובמיוחד המתגוררים בכפרים הלא מוכרים, כקלפי מיקוח, ואין זו הפעם הראשונה שהילדים הבדואים בנגב משלמים מחיר כבד כתוצאה מסכסוכים על תקציבים בין המועצה לבין משרד החינוך וגופים נוספים. ודוק: האחריות על מצבו של בית הספר **מוטלת בראש ובראשונה על משרד החינוך**. מקום שבו אין רשות מקומית שיכולה להפעיל שירותי חינוך, כבמקרה של הכפרים הלא מוכרים, כל החובות במישור זה מוטלות על משרד החינוך – עליו ועליו בלבד. בית המשפט עמד על כך לאחרונה בהחלטה מיום 28.4.2026 בעת"מ 37413-01-26: "אין חולק על כך ששירותי החינוך צריכים להיות מסופקים לילדים העותרים על פי חוק, [...] האחריות לעניין זה מוטלת על המדינה, וגם על כך אין חולק". משרד החינוך רשאי, לצורך כך, להיכנס בנעלי הרשות ולהעניק את השירותים האמורים בעצמו, או להתקשר עם קבלן, כפי שעשה במקרה זה ובמקרים אחרים. עם זאת, **התקשרותו עם גוף חיצוני אינה מורידה מאחריותו או מזכותם של התלמידים לחינוך ראוי** – וכל אימת שהקבלן אינו ממלא את חובותיו או מתרשל בהן, משרד החינוך – כבעל הסמכות – נדרש למצוא פתרון מתאים ללא דיחוי.
9. בנסיבות אלו, התמשכות גרירת הרגליים באשר למציאת פתרון למשבר הנוכחי היא בלתי סבירה באופן קיצוני. בהיעדר פתרון מידי, התוצאה האופרטיבית של מהלך זה היא שלילת זכותם של תלמידי התיכון לחינוך וסיכול סיכויי הצלחתם בבגרות – הן משום שהפסקת השירותים מצד המועצה משמעה שבתי הספר והגנים לא יוכלו לפעול כהלכה, והן משום שלילדי הכפרים הלא מוכרים כיום אין כל חלופה חינוכית ישימה.

10. יש לציין כי התיכון בואדי אל-נעם הוא התיכון היחיד ביישוב המונה למעלה מ-10,000 תושבים. הוא הוקם לפני קרוב לשנתיים כמענה חיוני לצרכי היישוב, והוא צפוי לגדול בשנים הקרובות. יש בהקמתו ובשימורו חשיבות מיוחדת: **שיעורי הנשירה בחברה הבדואית הם הגבוהים ביותר בארץ**, ובשנת הלימודים תשפ"ב (2021-2022) עמדו על 3.5% – יותר מכפול משיעור הנשירה בחינוך העברי והערבי (1.4% ו-1.5% בהתאמה). שיעור הנשירה מהתיכון בקרב בנים בדואים הוא גבוה יותר, ועומד על 5.4%. נתונים מאותה השנה מעלים, כי **אחד מכל שישה (כ-17%) נערים ונערות בדואים בדרום בגילאים 16-17 – קרי, כ-2,400 בני נוער – לא למד בשנה זו במסגרת חינוכית ידועה כלשהי**, לעומת כ-3-5% בלבד מבני הנוער היהודים והערבים בקבוצת גיל זו (מרכז המידע והמחקר של הכנסת נתונים על נשירת תלמידים ושיעור למידה בקרב האוכלוסייה הבדואית בדרום – עדכון (24.6.2024)).

11. ההבדלים בין האוכלוסיות בהיבטים שונים של חינוך ניכרים גם בשיעור הזכאות לתעודת בגרות. על פי נתוני משרד החינוך לשנת הלימודים תשפ"א (2021), שיעור הזכאים לתעודת בגרות באוכלוסייה הממלכתית-יהודית עמד על 82.5%, באוכלוסייה הערבית הכללית (ללא מזרח ירושלים) הוא עמד על 63.9%, ובקרב הדרוזים על 69.4%. רק 52.1% מתלמידי האוכלוסייה הבדואית סיימו שנה זו עם זכאות לתעודת בגרות (משרד החינוך, תמונת מצב של מערכת החינוך – שנת הלימודים תשפ"א (2021)). נתונים אלה ממחישים את הפערים המבניים והמתמשכים בין האוכלוסיות, ואת הפלייתה של מערכת החינוך הבדואית והצבתה בנקודת נחיתות מתמדת.

12. המחדל הנוכחי פוגע בטובת התלמידים באופן משמעותי, קוטע בגסות את שגרתם ומטלטל את לימודיהם וחייהם החברתיים – ויותר מכל, מסכן את בריאותם ואת בטיחותם. עוד הוא משמיע זלזול עז ושאננות מצד מוסדות המדינה, ומלמד את הילדים שיש הבדל מהותי בינם לבין ילדים שאינם תושבי כפר לא מוכר. נקל להניח כי בכל מקום אחר, משרד החינוך לא היה מאפשר לבית ספר תיכון להתמלא בביוב, בשפכים ובפסולת, בשבועות החשובים ביותר לתלמידי תיכון הניגשים לבחינות הבגרות וסיום הלימודים.

13. השירותים האמורים הם רכיב מרכזי בשירותי החינוך שהתלמידים זכאים להם, והם חיוניים להבטחת פעילותם של המוסדות, כמו גם לבריאותם ולבטיחותם של התלמידים והמורים.

14. נוכח האמור, ובהינתן בחינות הבגרות המתקיימות בימים אלו, אבקשכם כי תבטיחו את מתן השירותים לתיכון ואדי אל-נעם ללא כל דיחוי. בשל דחיפות העניין, אבקש את תשובתכם עד ליום 18.5.2026 על מנת לכלכל את צעדינו, לרבות פנייה לערכאות.

בכבוד רב,

אלזה בונייה, עו"ד